

LBRIS

We know
books

Jules Verne

*Căpitan
la cincisprezece
ani*

Traducere de Etelka Parasca

ROL
CRIS

ROLCRIS

We know
books

Coperta: Faber Studio

Tehnoredactare: Gabriela Anghel

Corectură: George Crețu

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin ROLCRIS.

Copyright © 2024, ROLCRIS.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VERNE, JULES

Căpitan la cincisprezece ani / Jules Verne ; trad. de Etelka Parasca. -

București : Rolcris, 2024

ISBN 978-630-6538-08-9

I. Parasca, Etelka (trad.)

821.133.1

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

Tel.: 021/2222223; 0722.214.696

www.rolcris.ro

E-mail: contact@rolcris.ro

ROLCRIS

Str. Al. Ioan Cuza, nr. 50, sector 1, București

ISBN 978-630-6538-08-9

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I

BRICUL-GOELETĂ
PILGRIM

În ziua de 2 februarie 1873, bricul-goeletă *Pilgrim* se afla la $43^{\circ}57'$ latitudine sudică și la $165^{\circ}19'$ longitudine vestică față de meridianul de la Greenwich.

Nava aceasta, de patru sute de tone, armată special la San Francisco pentru marile vânători de balene din Mările Sudului, aparținea lui James W. Weldon, un armator californian bogat, care de mai mulți ani îi încredințase căpitanului Hull comanda vasului. *Pilgrim* era una dintre cele mai mici, dar și din cele mai bune nave din flota pe care James W. Weldon o trimitea la pescuit în fiecare sezon, atât dincolo de strâmtoarea Behring – până în mările nordice –, cât și prin apele Tasmaniei sau ale Capului Horn, până în Oceanul Antarctic. *Pilgrim* naviga minunat. Grementul¹ era foarte ușor de manevrat, așa că nava putea să se aventureze cu un echipaj redus până în apropierea banchizelor de nepătruns din emisfera de sud. Căpitanul Hull știa – vorba marinarilor – „să se descurce“ în mijlocul ghețurilor, care în timpul verii rătăcesc mânași de valuri până prin dreptul Noii Zeelande sau al Capului Bunei Speranțe, la o latitudine cu mult mai

mică decât cea pe care o ating în marile nordice ale globului. E drept însă că e vorba doar de niște ghețari mici, măcinați din cauza deselor ciocniri dintre ei, roși de apele calde și care se topesc mai toți în Pacific sau în Atlantic.

Căpitanul Hull, marinar cu experiență și unul dintre cei mai dibaci vânători cu harponul din toată flotila, avea sub comanda sa un echipaj compus din cinci marinari și un elev-marinar. Erau puțini pentru o vânătoare de balene, care cere un personal destul de numeros. E nevoie de oameni atât pentru manevrarea bărcilor de atac, cât și pentru hăcuirea animalelor prinse. Dar, urmând pilda altor armatori, James W. Weldon socotea că este mai economic să îmbarce la San Francisco numai atâția marinari câți erau necesari pentru manevrarea corabiei, în Noua Zeelandă se găseau destui vânători cu harponul, marinari de toate naționalitățile, dezertori sau nu, care căutau de lucru pe timpul sezonului și se pricepeau destul de bine în meseria de pescar. După ce trecea vremea pescuitului, oamenii aceștia erau plătiți și apoi debarcați pe țarm, unde așteptau să vină anul următor ca să fie din nou angajați pe vasele de pescuit balene. Era mai bine, așadar, să folosești marinari neangajați permanent, profitul de pe urma muncii lor fiind mai mare.

Tot astfel se petrecuseră lucrurile și la bordul vasului *Pilgrim*.

Bricul-goeletă terminase pescuitul din acest sezon în regiunea Cercului polar antarctic, dar nu-și completase încărcătura de butoaie cu untură de balenă și cea de fanoane². Încă de pe vremea aceea, pescuitul de balene ajunsese un

lucru greu. Cetaceele, vâdate fără măsură, deveneau din ce în ce mai rare. Balena propriu-zisă, numită „nord-caper“ în Oceanul înghețat de Nord și „sulpher-boltone“ în Oceanul înghețat de Sud, era pe cale de dispariție. Pescarii fuseseră siliți să se repeadă asupra balenelor din specia „jubart“ – un mamifer uriaș, ale cărui atacuri erau destul de primejdioase.

Așa făcuse și căpitanul Hull în cursul acestei campanii de pescuit; avea de gând însă ca în viitoarea călătorie să înainteze mai departe spre Pol, chiar dacă ar fi trebuit să pătrundă până în preajma insulelor Clarie și Adelle, insule descoperite, fără îndoială, de ilustrul comandant al corăbiilor *Astrolabe* și *Zelee*, francezul Dumont d'Urville, deși americanul Wilkes contestase acest lucru.

Pe scurt, sezonul nu fusese deloc prielnic pentru *Pilgrim*. Cam pe la începutul lunii ianuarie, adică spre mijlocul verii australe, căpitanul Hull fusese silit să părăsească locurile de vânătoare, deși încă nu era timpul de înapoiere pentru baleniere. Cei din echipajul auxiliar – o adunătură de pușlămale – începuseră să-i caute nod în papură, încât se gândi să se descotorosească de ei cât mai degrabă.

Așadar, *Pilgrim* se îndreptă spre nord-vest, către Noua Zeelandă, care putu fi zărită la orizont în ziua de 15 ianuarie. Sosi la Waitemata, portul orașului Auckland, situat în fundul golfului Chouraki, pe coasta de răsărit a insulei nordice, și debarcă pescarii angajați pentru sezon.

Echipajul nu era mulțumit. Din încărcătura corabiei lipseau cel puțin două sute de butoaie cu grăsime de balenă. Niciodată nu avuseseră o vânătoare atât de slabă. Din această

călătorie, căpitanul Hull se înapoia dezamăgit, ca un vânător iscusit care pentru prima dată s-ar întoarce cu tolba goală... sau aproape goală. Era în joc mândria lui și nu putea să-i یرte pe acei oameni de nimic a căror nesupunere compromisese rezultatele vânătorii.

În zadar încercă să mai recruteze la Auckland un alt echipaj de vânătoare. Toți marinarii fără angajament permanent se imbarcaseră pe celelalte baleniere. Așadar, se văzu silit să renunțe la gândul de a completa încărcătura lui *Pilgrim*. Se pregătea tocmai să părăsească definitiv Auckland-ul, când i se făcu pe neașteptate o cerere de a lua pe cineva la bord, cerere pe care nu o putea refuza.

Doamna Weldon, soția armatorului corabiei *Pilgrim*, se afla atunci în Auckland, însoțită de fiul ei Jack, în vârstă de cinci ani, și de o rudă căreia i se spunea vărul Benedict. James W. Weldon, pe care afacerile îl obligau uneori să viziteze Noua Zeelandă, îi adusese acolo pe toți trei, cu gândul ca tot el să-i ducă înapoi la San Francisco.

Dar tocmai când întreaga familie era gata de plecare, micul Jack se îmbolnăvi destul de grav, și tatăl său, chemat într-altă parte de o afacere urgentă, trebui să părăsească Auckland-ul, lăsându-și aici soția, fiul și pe vărul Benedict. Trecuseră de atunci trei luni – timp lung de despărțire, pe care doamna Weldon îl suportase cu greu. Între timp, copilul se făcuse bine, așa că ar fi putut pleca imediat, când i se aduse la cunoștință sosirea navei *Pilgrim*.

Pentru a se înapoia la San Francisco, doamna Weldon ar fi trebuit, pe vremea aceea, să se ducă mai întâi în Australia,

unde să aștepte plecarea unuia din vasele companiei transoceanice *Golden-Age*, care făceau drumul de la Melbourne la istmul Panama, trecând prin Papeiti. Pe urmă, odată ajunși la Panama, urmau să aștepte plecarea vaporului american care făcea regulat cursa între istm și California. O asemenea călătorie însemna, deci, întârzieri și transbordări, care sunt întotdeauna neplăcute pentru o femeie și un copil. Tocmai atunci sosi și *Pilgrim* la Auckland. Fără a șovăi o clipă, doamna Weldon îl rugă pe căpitanul Hull s-o ia la bord împreună cu fiul ei, vărul Benedict și Nan, o negresă bătrână care o servea din copilărie, pentru a-i duce înapoi la San Francisco. O călătorie de trei mii de leghe marine, adică peste șaisprezece mii de kilometri pe un vas cu pânze! Dar corabia căpitanului Hull era așa de bine îngrijită și timpul se menținea încă atât de frumos de ambele părți ale Ecuatorului! Căpitanul Hull acceptă cererea doamnei Weldon și puse de îndată cabina sa la dispoziția pasagerei. Dorea ca în tot timpul călătoriei, care putea să dureze între patruzeci și cincizeci de zile, soția armatorului să se simtă cât mai bine cu putință la bordul balenierei.

Călătorind în asemenea condiții, desigur că doamna Weldon se bucura de o mulțime de avantaje. Singurul dezavantaj era că această călătorie avea să dureze mai mult, din pricină că *Pilgrim* urma să facă un ocol, spre a ajunge mai întâi la Valparaiso, în Chile, unde trebuia să-și descarce marfa. După aceea nu-i mai rămânea decât să urce de-a lungul coastei americane, mânat de vânturile dinspre continent, care fac atât de plăcută clima acestor meleaguri.

De altfel, doamna Weldon era o femeie curajoasă, pe care marea nu o înspăimânta. Avea treizeci de ani, era sănătoasă și, deoarece înfruntase cu soțul ei oboselile multor drumuri pe mare, se obișnuise cu călătoriile lungi; poate că și din această pricină nu se temea să se îmbarce pe o corabie de mic tonaj. Pe căpitanul Hull îl știa ca pe un marinar foarte bun, în care James W. Weldon avea toată încrederea. *Pilgrim* era un vas solid, care naviga bine și era prețuit în flotila balenierelor americane. Și cum doamnei Weldon i se prezentase această fericită ocazie, ea n-o lăsa să-i scape.

De bună seamă, vărul Benedict urma s-o însoțească.

Vărul acesta era un om cumsecade, în vârstă cam de cincizeci de ani. Dar cu toți cei cincizeci de ani ai săi, n-ar fi fost prudent să-l lași de capul lui. Mai curând lung decât înalt, mai curând subțire decât slab, cu chipul osos, cu craniul enorm și acoperit de o claie de păr, recunoșteai imediat în făptura lui deșirată pe unul din acei respectabili savanți cu ochelari de aur, ființe inofensive și bune, sortite să rămână toată viața copii mari și să sfârșească la adânci bătrânețe asemenea unor oameni care ar rămâne prunci, deși ar împlini o sută de ani.

Vărul Benedict, cum îi spuneau toți, chiar și cei ce nu erau rudă cu el, era într-adevăr unul dintre acei oameni care par să fie veri primari cu toată lumea. Stânjenit mereu de lungimea brațelor și a picioarelor, vărul Benedict n-ar fi fost în stare să se descurce singur nici măcar în împrejurările cele mai obișnuite ale vieții. E drept că, prin felul lui de a fi, nu supăra pe nimeni cu nimic, ci cel mult îi încurca și pe alții

așa cum se încurca și pe el. Deloc mofturos, obișnuindu-se cu orice situație, uitând chiar să mănânce sau să bea dacă nu i se da de mâncat și de băut, nebăgând de seamă dacă era frig sau cald, vărul Benedict părea să facă parte mai curând din regnul vegetal decât din regnul animal. Închipuți-vă un copac absolut nefolositor, fără fructe și aproape fără frunze, nefiind în stare nici să hrănească, nici să adăpostească pe cineva, dar care ar avea totuși o inimă bună. Așa era vărul Benedict. Ar fi făcut de bunăvoie multe servicii oamenilor, dacă – așa cum vine vorba – ar fi fost în stare să le facă.

În sfârșit, era iubit tocmai pentru slăbiciunile lui. Doamna Weldon îl privea ca pe copilul ei, ca pe un frate mai mare al micului ei Jack.

Trebuie însă adăugat că, în ciuda tuturor aparențelor, vărul Benedict nu era nici trândav, nici lipsit de ocupație. Dimpotrivă, era un om muncitor. Științele naturii, singura lui pasiune, îl absorbeau cu totul.

A spune însă „științele naturii“ ar însemna să mergem cam departe...

Se știe ca ramurile din care se compune această știință sunt: zoologia, botanica, mineralogia și geologia. Dar vărul Benedict nu era câtuși de puțin nici botanist, nici mineralog, nici geolog.

Atunci era oare un zoolog în toată puterea cuvântului, un fel de Cuvier al Lumii Noi, care descompune animalul prin analiză sau îl reconstituie prin sinteză, unul dintre acei adânci cunoscători ai celor patru tipuri în care știința modernă înglobează pe oricare din animale, și anume vertebrate, moluște,

articulate sau radiate? Oare naiivul, dar studiosul nostru savant își concentrase atenția asupra diverselor clase, cercetase el oare ordinele, familiile, subfamiliile, genurile, speciile și varietățile care caracterizează aceste patru diviziuni?

Nu.

Se dedicase oare vărul Benedict studiului vertebratelor, adică mamifere, păsări, reptile și pești?

Nicidecum.

Preferase oare să se ocupe de moluște, de la cefalopode până la briozoare, cu atâta migală și competență încât știința malacologiei să nu mai aibă niciun secret pentru el?

Nici pomeneală de așa ceva!

Atunci, oare radiatele, adică echinodermele, acalefele, polipii, entozoarele, spongierii și infuzorii erau de vină că arseseră atâta vreme uleiul din lampă, în lungile sale ore de studiu?

Trebuie să mărturisim că nici radiatele nu-l interesau.

Și cum nu mai rămâne de citat din zoologie decât diviziunea articulatelor, este de la sine înțeles că unica pasiune a vărului Benedict era îndreptată asupra acestei diviziuni.

Asta-i situația; dar tot mai trebuie precizat ceva.

Încrângătura articulatelor numără șase clase: insectele, miriapodele, arahnidele, crustaceele, chilopodele și anelidele.

Dar vărul Benedict n-ar fi știut să deosebească, științificește vorbind, o rămă de o lipitoare, un păianjen de casă de un scorpion, o crevetă de un rac sau o scolopendră de o urechelniță.

Dar ce era, atunci, vărul Benedict?

Un simplu entomolog, și atâta tot.

O să se spună însă, desigur, că, în înțelesul etimologic al cuvântului, entomologia este partea științelor naturii care se ocupă de toate articulatele. E adevărat, în general, dar se obișnuiește să se dea acestui cuvânt un sens mult mai restrâns. El nu se aplică decât studiului insectelor, adică al „tuturor vietăților al căror corp compus din inele așezate cap la cap formează trei segmente distincte, vietați care au trei perechi de picioare, din care cauză au fost numite hexapode“.

Prin urmare, deoarece vărul Benedict se mărginise doar la studiul articulatelor din această clasă, el nu era decât un simplu entomolog.

Dar să nu ne înșelăm! În clasa aceasta a insectelor există nu mai puțin de zece ordine³: ortopterele (lăcuste, greieri), neuropterele (leii-furnicilor, libelule), himenopterele (albine, viespi, furnici), lepidopterele (fluturi), coleopterele (cărăbuși, licurici), hemipterele (păduchi de flori, purici), dipterele (țânțari, muște), rhipipterele (stilopi⁴), paraziții (acarieni) și tisanurele (peștișorul-de-argint, peștișorul-de-sobă). Dar, cum în cadrul unora dintre aceste ordine, cum ar fi la coleoptere, de pildă, sunt cunoscute vreo treizeci de mii de specii, iar la diptere șaiszeci de mii, subiecte de studiu erau destule și trebuie să recunoaștem că ar fi ajuns pentru a răpi tot timpul unui om.

Așadar, viața vărului Benedict era consacrată în întregime numai și numai entomologiei. Științei acesteia îi închina fără excepție toate orele, până și pe cele de somn, pentru că și în vis vedea numai și numai hexapode. Nici nu s-ar

fi putut număra acele cu gămălie înfipte în manșetele și în gulerul hainei, în fundul pălăriei și în șiretul cu care era tivită vesta! De câte ori se întorcea din vreo preumblare științifică, prețioasă-i pălărie, mai ales, arăta ca un adevărat insectar, fiind plină atât pe dinăuntru, cât și pe dinafară cu tot felul de insecte străpunse cu ace.

Și nu mai rămâne nimic de spus despre acest om ciudat, dacă se va arăta cinstit că tot din pasiune pentru entomologie îi însoțise pe domnul și doamna Weldon în Noua Zeelandă. Acolo își îmbogățise colecția cu câteva exemplare rare și se înțelege cât era de nerăbdător să se întoarcă acasă, pentru a le clasa în vitrinele din biroul său de la San Francisco.

Cum doamna Weldon și fiul ei se întorceau în America la bordul lui *Pilgrim*, era foarte firesc ca vărul Benedict să-i însoțească și în această călătorie. Numai că nu pe dânsul trebuia să se bizuie doamna Weldon dacă s-ar fi găsit în vreo situație critică. Din fericire, nu era vorba decât de o călătorie destul de ușoară, pe timp de vară, la bordul unui vas al cărui căpitan merita toată încrederea.

În cele trei zile cât poposi *Pilgrim* la Waitemata, doamna Weldon își făcu în grabă pregătirile, căci nu voia să întârzie plecarea bricului-goeletă. Indigenii care o serviseră în locuința sa din Auckland fură concediați, așa că la 22 ianuarie doamna Weldon se îmbarcă pe *Pilgrim*, luând cu ea numai pe micuțul Jack, pe vărul Benedict și pe Nan, bătrâna negresă.

Vărul Benedict ducea într-o cutie specială toată colecția lui de insecte. În colecție figurau, între altele, câteva exemplare noi de staphylinide, un fel de coleoptere carnivore, cu ochii așezați

deasupra capului și despre care se crezuse până atunci că s-ar găsi numai în Noua Caledonie. E drept că în Noua Zeelandă i se atrăsese atenția asupra unui anumit păianjen veninos, numit katipo de către băștinașii maori, a cărui mușcătură este adesea mortală. Dar păianjenul nu face parte din ordinul propriu-zis al insectelor; el își are locul în cel al arahnidelor și, ca atare, nu prețuia nimic în ochii vărului Benedict. Prin urmare, nu catadicsise să-i dea atenție, așa că mărgăritarul colecției sale rămânea o remarcabilă staphylinidă neozelandeză.

Bineînțeles că vărul Benedict plătise o sumă strașnică pentru a-și asigura colecția, care, de altfel, i se părea mult mai prețioasă decât toată încărcătura de grăsime și fanoane de balenă, depozitată în cala vasului.

În timpul pregătirilor de plecare, doamna Weldon și tovarășii săi de călătorie venură pe puntea bricului-goeletă. Căpitanul Hull se apropie de pasagera sa și-i spuse:

— Așadar, ne-am înțeles, doamnă Weldon: dacă vreți să călătoriți pe *Pilgrim*, o faceți pe răspunderea dumneavoastră.

— De ce-mi spui asta, domnule Hull? întrebă doamna Weldon.

— Pentru că n-am primit niciun ordin de la soțul dumneavoastră în legătură cu această îmbarcare pe *Pilgrim* și pentru că, în general, un bric-goeletă nu vă poate oferi garanția unei călătorii bune, așa cum ar fi cazul cu un pachebot special amenajat pentru transportul pasagerilor.

— Dacă soțul meu ar fi aici, răspunse doamna Weldon, crezi oare, domnule Hull, că ar pregeta o clipă să se îmbarce pe *Pilgrim*, împreună cu soția și copilul lui?